



In 1938 werd de vismijn in de stad (de zgn. cierk) afgebroken. Aan het begin van de afbraakwerken liet de aannemer nog een foto van het gebouw maken. Wijlen Frank Redant wist de foto in zijn collectie onder te brengen.

# Verleden en toekomst van de Oostendse vismijn

Op 19 oktober 2010 tekenden de Zeebrugse Visveiling (ZV) en de Stad Oostende een overeenkomst waarbij de plaatselijke vismijn aan eerstgenoemde overgedragen werd. De ZV veranderde hiermee van naam en werd Vlaamse Visveiling.

De uitbaters zegden in die overeenkomst dat ze 'binnen de drie jaar na het verlijden van de authentieke acte (...) op eigen kosten een nieuwe vismijn zouden bouwen. Dat u daar intussen nog niets van gezien hebt is juist, maar dat kan ons niet beletten om u nu al een geschiedenis van het Oostendse vismijnwezen te presenteren.

Vorige maand haalden we al herinneringen op aan de zgn. cierk, de cirkelvormige vismijn die destijds (16 februari 1879 - 15 september 1934) in de stad gevestigd was. Vandaag trekken we met de vis weg uit de stad en begeven we ons naar de Oosteroever.

## De vistrein



Op 3 maart 1988 verliet de allerlaatste vistrein Oostende. Het visvervoer per trein had een lange traditie in de vismijn. Ook vanuit de oude vismijn (de zgn cierk) vertrok al een vistrein om de waar over heel Europa te verdelen. Uiteraard werd er daarna ook een station aangelegd toen de vismijn aan de Oosteroever kwam te liggen. Het visvervoer zou vanaf 7 maart 1988 door de NMBS alleen nog in koelvrachtwagens gebeuren.

De lage spoorwegbedding en de hoge luifels die het visserijstation aan de Wandelaarkaai overspanden bleven nog lang onaangeroerd, maar zijn inmiddels ook afgebroken. Het was niet gemakkelijk om nog een foto van de vistrein te vinden. Hier ziet u hem op de achtergrond, achter het open dok (waar nu de ro/ro ferryhaven is). Op de voorgrond zien we de O 6 van Frans Janssens en de O 8 Pierre-Louise van Frans Deckmyn. (Foto collectie Daniël Moeyaert.)

## Een vismijn naast de stad

De visserijbedrijvigheid in Oostende speelde zich tot in de vroege jaren dertig af in de stad. Daar lag de vismijn, daar meerden de schepen aan, daar vertrok de 'vistrein' die het voedsel tot ver in Europa bracht.

De Oostendse visserij was aan het begin van de XXste eeuw geweldig aan 't groeien. De stad werd te klein voor al die bedrijvigheid. Daarenboven stond de visserij er ook de ontwikkeling van het toerisme in de weg.

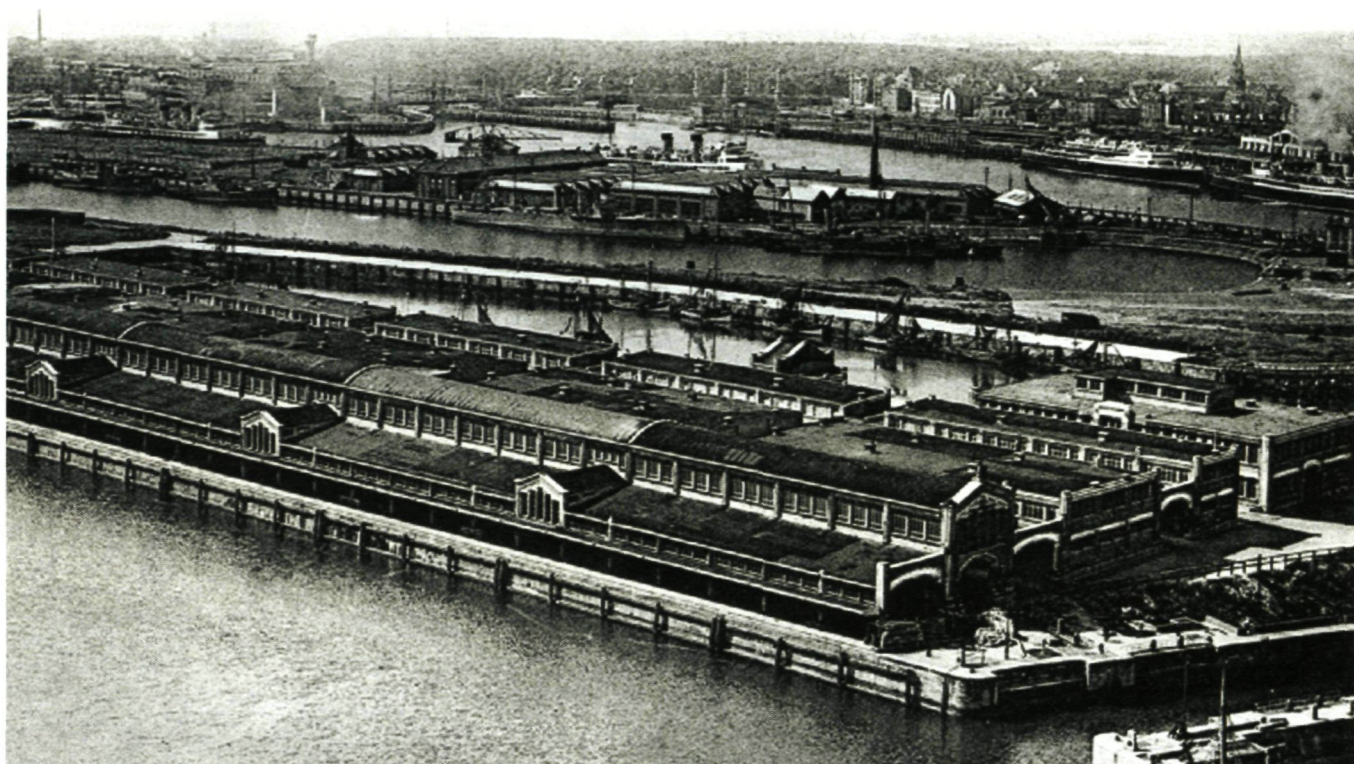
'Al op 20 maart 1907 had de voorzitter van de Handelskamer in de algemene vergadering gepleit voor het bouwen van een nieuwe vissershaven met vismijn aan de oostkant van de havengeul naar het voorbeeld van de buitenlandse vissershavens. Een studiec commissie, aangesteld door het stadsbestuur, bezocht verscheidene vissershavens in Engeland en op het vasteland en bracht verslag uit in juli 1907. (...) Het was juli 1911 als de regering, na herhaalde malen geweigerd te hebben, toch besliste dat er een nieuwe vissershaven zou komen ten oosten van de havengeul. Deze beslissing werd geconcretiseerd in artikel 3 van de conventie van 12 augustus 1912, gesloten tussen de stad Oostende en de Belgische Staat, onder minister van Openbare Werken Aloïs van de Vyvere. Niettegenstaande de minister bekwame spoed had beloofd voor de uitvoering, zou het nog meer dan 20 lange jaren duren vooraleer de nieuwe vissershaven te Oostende zou ingewijd worden.'<sup>(1)</sup>

## Oorlog

Het had lang geduurd. Maar daar zat WO I natuurlijk voor veel tussen. De Duitse legers trokken op 15 oktober 1914 de stad binnen. De haven zou daardoor aan beschieting bloot komen te staan. In de inmiddels verdwenen oud-vuurtorenwijk, ten oosten van de stad, alleen al vallen 38 dodelijke burger-slachtoffers.



De stad Oostende had hard te lijden onder het geweld van WO II. Ook de vismijn op de Oosteroever werd vernield. (Uitg. Nels & De Meester.)



Luchtopname omstreeks 1938 van de vismijn op de Oosteroever. Na WO II werd de vismijn heropgebouwd, maar dan wel in een kleinere versie van het gebouw dat we op de foto zien. (Foto uitgave Albert.)

Op 22 en 23 april 1918 mislukte een Britse aanval vanuit zee. De schepen *Sirius* en *Brillant*, die in de havengeul tot zinken gebracht zouden worden, misten de geul en strandden ter hoogte van de halve maan. In de nacht van 9 op 10 mei 1918 had een nieuwe poging plaats. Toen werd de *Vindictive* tot zinken gebracht ter hoogte van de vroegere seinpost van het oosterstaketsel (zonder dat het wrak evenwel de doortocht in de haven kon belemmeren).

Naast de *Vindictive* lagen en in de geul nog andere wrakken: de oude pakketboot *Flandre* die in 1914 in Oostende achtergelaten werd en de embaggermolen *Schelde*. De bodem van de havengeul was ook twee meter dichtgeslibd, het westerstaketsel vertoonde een bres van 15 meter en in het oosterstaketsel waren er twee grote bressen. Bovendien hadden de Duitsers tijdens hun aftocht in 17 oktober 1918 heel wat schade toegebracht aan de haveninstallaties en hadden ze op vele plaatsen schepen tot zinken gebracht. De getij- en havenlichten waren vernield, alsook de vuurtoren die al op 7 september 1915 omvergeschoten werd. In het Montgommerydok waren er drie vissersschepen gestrand. In de oude handelsdokken lag er een vissersboot gezonken in de sluiskolk en de deuren van de sluis waren beschadigd. De lijst is verre van volledig.

#### Aan 't werk

*'Op de conferentie van Kales op 10 november 1918, werden de Engelsen gelast met de herstelling van de Belgische havens. De "Salvage section" van de Britse Admiraliteit, onder bevel van Commodore sir Fred Young werd met de opdracht belast.'*<sup>(2)</sup>

Terwijl die opruimingwerken aan de gang waren, werden ook de plannen voor een nieuwe vismijn weer ter hand genomen. *'Op 26 juni 1921 werden plannen een lastenboek goedgekeurd door minister Anseele. (...) De aanbesteding voor de bouw van de vismijn had plaats in augustus 1928. Het lastenboek werd goedgekeurd door minister Hendrik Baels. (...) De werken duurden van 30 maart 1929 tot 17 februari 1932. (...) Na heel wat moeilijkheden van technische aard kon de vissershaven eindelijk ingehuldigd worden op 15 september 1934.'*<sup>(3)</sup>

De inhuldiging was een grote gebeurtenis en de feestelijkheden duurden drie dagen. De verdere afwerking van de vismijn duurde nog tot 1939.<sup>(4)</sup>

De sector verhuisde naar de Oosteroever en de cierk werd in 1938 gesloopt. Enkel de 'bootsjouw'ers' bleven het Schuuldok in de stad als vaste meerplaats gebruiken. *'De nieuwe vismijn was een modern complex, met lange, overdekte verkoophallen en een loskade die plaats bood aan meerdere vaartuigen. De vissersvloot*

## Alle industriële en scheepsherstellingen mekaniek en plaatwerk

Nieuwe Werfkaai 14 • 8400 Oostende

T: 059 33 22 15 • F: 059 33 01 55

GSM Johan: 0477 31 54 15

GSM Ludo: 0477 33 54 35



**BEMA  
DOET  
HET**

telde inmiddels 270 eenheden, waarvan 150 in Oostende gebouwd, de aanvoer steeg en de visserij floreerde. In 1935 voerde men in Oostende alleen al ca. 20 duizend ton verse vis en ca. 12 duizend ton haring aan (ter vergelijking: in 2003 bedroeg de totale visaanvoer in Oostende ca 6 duizend ton).'<sup>(5)</sup>

### Afbreken en opbouwen

De nieuwe vismijn was pas in 1934 geopend en enkele jaren later, in 1940, was het alweer oorlog. Tussen 21 en 28 mei 1940 werden Oostende en de haven zwaar bestookt door de Duitse luchtmacht. De ravage was enorm. 166 mensen, waaronder 34 Oostendenaars, werden gedood. 1500 Oostendse gebouwen werden vernield of zwaar beschadigd. Vernietigd was omzeggens heel de Kapellestraat. Het Stadhuis en de Openbare Bibliotheek gingen in vlammen op. De hotels op de dijk die niet vernietigd waren werden dichtgemetseld en werden deel van de Atlantikwal. Ook de vismijn was vernietigd. Vissen was alleen nog toegelaten in de kustwateren en onder militaire begeleiding.

Na de oorlog werd alles heropgebouwd. In afwachting werd de vis verkocht in een haastig opgetrokken gebouw langs wat nu de Hendrik Baelskaai heet. Deze tijdelijke vismijnhal werd omwille van de modderige ondergrond de 'slielmiene' genoemd. In 1949 werd de nieuwe vuurtoren in dienst genomen. Ook de zwaar getroffen vismijn werd heropgebouwd. Hij werd op 22 juli 1951 door koning Boudewijn ingehuldigd. De Oostendse visserij was weer eens in feest, op de Opex werd naar aanleiding van de inhuldiging van de vismijn zelfs een heus openluchtbal georganiseerd.

### Andere tijden

Nooit was er zoveel visserijbedrijvigheid in Oostende als tijdens de jaren vijftig en zestig. Ook vandaag zijn er nog altijd mensen die zich de tijd herinneren waarin de vismijn haast te klein was om er alle vangsten in onder te brengen. Vanaf de jaren zeventig werd het duidelijk dat de gouden



De Oostendse vismijn in 1953. Nooit was er zoveel visserijbedrijvigheid in Oostende als tijdens de jaren vijftig en zestig. (Uitg. Nels)

tijden voorbij waren. De neergang zou zich in de daaropvolgende decennia verder zetten. De overbevissing begon zijn tol te eisen; IJsland ging haar visgronden voor de buitenlanders afschermen; de haringvisserij werd enkele jaren verboden (en kon nadien niet op gang getrokken worden); de aanvoercijfers daalden en daarmee ook de tewerkstelling. Het centrum van de visserijbedrijvigheid verlegde zich van Oostende naar Zeebrugge. De Europese Unie begon de vloten van de lidstaten te 'downsizen', waardoor het aantal schepen nog eens danig verminderde; almaar strengere quotaregelingen maakten van de visserij een twijfelachtige zaak; riante slooppremies hielpen de reders om de visserij te verlaten; Nederlandse reders die de dure quotaregelingen in eigen land wilden ontwijken kochten Belgische rederijen op en namen de Belgische visquota mee naar Nederland...

De kapitaalbreng van de NV Zeebrugse Visveiling (1988) was ook de start van een meedogenloze competitie om zich de resterende brokken van de Belgische visserij toe te eigenen. In die concurrentiestrijd moest eerst de Oostendse rederscoö-



De opening van de heropgebouwde vismijn in 1951 ging gepaard met grote feestelijkheden. In de Opex werd een openluchtbal georganiseerd.

peratieve (OVA) de duimen leggen (2003) en later ook het autonoom gemeentelijk visbedrijf Exploitatie Vismijn Oostende. De kapitalisten van de Zeebrugse Visveiling namen in oktober 2010 de Oostendse vismijn over en verwierven zodoende een quasi monopolie op de in België aangevoerde vis.<sup>(6)</sup> Veel vismijngebouwen die door deze neergang inefficiënt geworden waren stonden er verwaarloosd bij; eerdere renovatiepogingen (o.a. plannen om een koelvloer aan te leggen; nieuw opgerichte samenwerkingsverbanden om de pakhuizen te hernieuwen...) stuitten op weerstand, ze werden afgevoerd of op de lange baan geschoven; later werden veel pakhuizen ingepalmd door diensten (VLIZ, IOC...) die niets met de visaanvoer en -verkoop te maken hebben; in een aantal andere pakhuizen werden viswinkels ondergebracht. De Vlaamse Visveiling zegde de site te zullen heropbouwen. Een kleinere, maar efficiënte vismijn, omringd door viswerkende bedrijven, zou de sector in Oostende verankeren. Tot vandaag zijn die plannen evenwel dode letter gebleven. In Oostende groeit de secpis.

Flor Vandekerckhove

- (1) Raymond Vancraeynest, *De geschiedenis van de rederij Aspeslagh – Deceuninck*.
- (2) Raymond Vancraeynest, *Nieuwe vismijn 50 jaar*. In *Ter Cure Bredene, Jaarboek 1984*. p.137-138.
- (3) Ferdinand Gevaert, *De bouw van een nieuwe vissershaven en vismijn in Oostende*. In *Ruimschoots III/2013*, p.6 e.v.
- (4) Vancraeynest 1984, p.145-149.
- (5) Frank Redant. *Van "Cierk" tot "Miene, De geschiedenis van de Oostendse vismijn*. ([www.vliz.be/docs/groterede/GR13\\_cierk\\_tot\\_miene.pdf](http://www.vliz.be/docs/groterede/GR13_cierk_tot_miene.pdf)). p.17.
- (6) Een samenvatting van significante momenten van deze concurrentiestrijd vindt u in *Van de Zeebrugse naar de Vlaamse Visveiling*, in *HVB XII/2010*, ps 8 e.v.